

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Tractatus Primi Pars I. de Usuris, & interesse, Pars II. de Cambiis, Pars III. de Censibus, Pars IV. de Societatibus Officiorum

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. XXXIV. Hortana Spolii. De requisiti ad damna & interesse passa per fidejussorem petentem illorum refectionem à principali debitore, & quandò fidejussor possit sumere pecuniam sub usuras vel ad ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74112](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74112)

HORTANA

SPOLII,

P R O

CAPITULO CATHEDRALIS

C U M

CASICCHIIS.

Discursus pro veritate.

De requisitis ad damna & interesse passa per fidejussorem petentem illorum rescissionem à principali debitore, & quando fidejussor possit sumere pecuniam sub usuris, vel ad interesse in damnum principalis.

S U M M A R I U M.

- 1 *Facti series.*
- 2 *Fidejussor non petit usuram pecunia soluta pro principali, nisi prævia interpellatione personali.*
- 3 *Distinguntur plures casus in materia, quando principalis debitor teneatur fidejussori ad usuram, & quæ interpellatio requiratur.*
- 4 *De interesse damni emergentis petiti per creditorem à debitore moroso, quando debeatur, & quid concurrere debeat.*
- 5 *Interpellatio in cambiis & aliis potest remitti ex pacto.*
- 6 *Quando ad interesse damni emergentis non sit necessaria interpellatio.*
- 7 *Quid sola scientia etiam sine citatione sufficiat fidejussori contra principalem debitorem.*
- 8 *De facultate fidejussoris renovandi contractus usurarios, vel novos contrahendi in damnum principalis debitoris morosi.*
- 9 *Quomodo de hoc constare debeat.*
- 10 *Etiam ubi interpellatio requiritur, non debet esse in certa forma præcisa, sed sufficit scientia, seu alias aequipollens.*
- 11 *De differentia inter scientiam præsumptam, & scientiam veram, cum præsumptionibus probatam.*
- 12 *Ex quibus probetur scientia.*

D I S C. XXXIV.

Fidejusserunt pro Michaële Casicchio illi de Planis, qui pullati per creditorem ad solvendam pecuniam, quam principalis debitor statuta die solvere negligebat, ut propriam carcerationem, vel priorum bonorum executionem & subhastationem evitarent, pecuniam creditori solutam acceperunt sub usuris, atque tractu temporis Diamantes, dicti Michaëlis Uxor, per viam transactionis, pro viro absente etiam de rato promittens, se obligavit erga dictos fidejussores ad solvendum intra conventum tempus sortem ac usuram decursas, quas ipsi solvere coacti fuerant ei, à quo pecuniam ad dictum effectum receperant; Cumque solutio non sequeretur, obtinuerunt mandatum executivum,

cujus vigore processum est ad subhastationem cujusdam prædii dictæ Diamantæ, deliberati Capitulo Cathedralis Hortanæ, quod deinde illud in perpetuam locationem concessit Battilanis, contra quos, ac etiam contra Capitulum prædictum, dicta Diamantes judicium reintegrationis instituit, atque emanatis hinc inde aliquibus sententiis Judicum inferiorum, commissa demum causa in Rotâ coram Ghislerio, eaque proposita sub die 10. Junii, 1637. resolutio dictæ Diamanti favorabilis prodit pro reintegratione advertus factum Judicis nullum, & spoliativum, ex eo præcipue fundamento, quod mulieris obligatio esset invalida tanquam excessiva, & ex falso præsupposito, dum se obligaverat pro viro, non solum ad sortem, sed etiam ad usuram, ad quas debitor fidejussori non teneretur, nisi prævia citatione personali, itaut non sufficeret illa domi dimissa copia, quæ ex parte fidejussorum facta erat, aliquibus etiam aliis dictæ subhastationis nullitatibus ponderatis, ut liquet ex decisione desuper edita impress. dec. 229. par. 7. rec. atque in eadem resolutione in gradu appellationis perlitum fuit 14. Junii, 1638. & 16. Januarii, 1640. coram Roiis, inter suas decis. 46. & 88. Cumque non obstante oppositione melioramentorum præviis decisionibus coram eodem Roiis, inter suas decis. 116. & 461. expeditum esset mandatum de reintegrando executioni demandatum, Volens Capitulum dictam causam prosequi, consilium pro veritate petiit, non quidem circa respicientia ordinem super nullitate relaxationis vel executionis dicti mandati, minusque super aliis nullitatibus dictæ subhastationis in dicta prima decisione coram Ghislerio firmatis, cum omnia consisterent in facto causæ Patrono potius incumbenda, sed super puncto negotii principalis, an scilicet per dictum Michaëlem deberentur dictæ usuræ seu interusura per fidejussores soluta, cum ex hoc penderet validitas obligationis Diamantæ.

Respondi, quod quamvis me terreret auctoritas dictarum trium decisionum Rotalium, Nihilominus inspecta veritate, probabilius videbatur, illas non subsistere; Atque ad elucidandam propositionem in eis firmatam, præsertim in prima num. 11. & 12. super requisito citationis personalis per fidejussores faciendæ principali debitori, tam ad effectum conciliandi, seu congruè applicandi decisiones, & auctoritates, quas in materia habemus, quam etiam ad effectum dignoscendi, an & quando interpellatio requiratur, & qualis in proposito sufficiat, dicebam plures casus distinguendos esse.

Quorum primus est, ubi agitur de interesse, quod ipse creditor à moroso debitore præterdit, ob debiti solutionem sibi in tempore non factam, quia nempe solverit usuram proprii debiti, quod facta dicta solutione potuisset extinguere, sive indigens pecuniis eas acceperit ad cambium, vel aliud interesse, quod non fecisset, si dicta solutio sibi facta esset; Et tunc licet *Ruin. conf. 104. lib. 4.* cujus & sequacium opinionem probabilior esse, late tueretur *Leotar. de usuris, qu. 75. num. 10. cum sequent.* affirmativam teneat, ut scilicet sufficiat creditorem de facto tale damnum passum esse, Nihilominus Rota & Curia Romana sequitur contrariam opinionem, juxta originalem decisionem *Mohedan. 103. aliàs 2. de usur.* ut scilicet requiratur debitoris interpellatio, per quam ille certus reddatur de indigentia creditoris, ejusque voluntate convertendi dictam pecuniam debitam in

hujus-

hujusmodi causam, cum aliis debitor opinari potuerit, illam retinendam esse otiosam, & hic est casus, de quo agit *Gratian. discept. 829. per 101. § 987. num. 8. cum sequent.* ac etiam agit *Rota in Romana fructuum, § Interesse coram Innoc. decis. 7. post Zacch. de Societ. off. in qua Gratianus eorum se fundat, & cum quibus auctoritatibus solum procedunt dicta hujus causa: decisiones, praesertim prima decis. 229. par. 7. rec. num. 11. § 12.* quibus auctoritatibus addi possunt decisiones in *Romana cambiorum, 24. Junii, 1618. coram Manzanedo, in Romana Censu, 16. Junii, 1654. § 30. Aprilis 1655. coram Dunoletto, Asina Censu 23. Ianuarii, 1665. coram Cerro, & plures aliae idem firmantes, quod scilicet debitor certificari debet ab ejus creditore de tali voluntate, & quod ipse pro debito aliis non usurario nec fructifero, supponatur usuris.*

Et nihilominus isto casu, neque jure cautum est, necessariam esse citationem judicialem, ac praesens personalem, quoniam sufficit scientia talis qualis, dum etiam ex pacto precedenti id fieri potest, ut passim habemus receptum in facultate capiendi ad cambium, quae datur creditoribus in casu morae, etiam sine interpellatione, ex deductis in *Romana cambii, prima Julii, 1658. Melio, in eadem 24. Martii, 1664. Otalora, Romana cambiorum, 10. Martii, 1662. Verosio, & aliis quotidie, de quibus in sua materia sub tit. de cambiis.*

Ac ulterius dicta interpellatio, vel ejus remissio necessaria est pro cursu cambiorum, seu aliorum interusuriorum, in quibus creditor agat de lucro, quia dicta interusuria ad ejus utilitatem cedant, qualis est casus in dicta decis. 7. post Zacch. & in aliis supra allegatis; Secus autem, ubi agitur de interesse damni emergentis, cujus restorationem creditor a debitore petat, quia scilicet ipse aliis interusuria solverit, quia tunc si constat de certa destinatione, ita ut non urgeat ratio incertitudinis, quod creditor pecuniam a debitore solvendam, non esset erogaturus in alios usus, unde dici valeat moram debitoris fuisse causam immediatam damni, tunc neque interpellatio, vel alter actus requiritur, ut haberetur in *Bononiens. damnorum, 4. Maji, 1612. coram Coccino, bene in dicta Asina Censu, 16. Junii, 1664. Cerro, de qua causa hoc tit. disc. 14.*

Sed non erat iste casus noster, quem ita insinuare congruum censui ad dignoscendum non multum fundatas videri decisiones, praesertim primam coram *Ghuletio*, cum qua simpliciter pertranseunt aliae coram *Rotas*, utpote fundatae in auctoritatibus percutientibus terminos omnino diversos.

Alter casus est fidejussoris, qui debitum pro principali debitore solvit creditori de proprio, atque ut de sua pecunia soluta se reintegraret, illamque non teneret otiosam, & equivalentem summam accipit ad cambium, seu in suis libris ponit principalem debitorem sub cambiis, vel aliis interusuriis ad propriam utilitatem, ita ut questio dictorum interusuriorum percutiat potius lucrum captandum, quam dampnum vitandum, & hic est casus, de quo in *Romana Cambiorum, 17. Decembris, 1584. coram Gypso, post Zacch. de oblig. Camer. decis. 20. § in Romana relevationis indemnitate, 9. Junii, 1604. § 12. Junii, 1606. coram Lancelotto, dec. 324. § 343. post Cenc. de Cens. quae sunt decisiones magis adaptatae ad casum fidejussoris, & cum quibus procedunt DD. loquentes in specialibus terminis, praesertim *Cenc. de Cens. quest. 7. § 3. num. 7. Duard. eod. tract. § 3. quest. 13. num. 32. in fine.**

Ac etiam isto casu notabilis differentia est inter primam decisionem coram *Gypso*, & alias duas coram *Lancelotto*, in prima enim agitur de fidejussore contendente de lucro, quia pecuniam pro principali solutam posuerat in ejus libris sub cambiis, in aliis autem agitur de fidejussore fidejussoris, qui jure dicitur fidejussor indemnitate, in quo per lapsum temporis non datur mora, cum ad istam incurrandam requiratur denunciatio sibi facienda per fidejussorem, quod principalis debitor non solvit; unde propterea ipse molestatur, & haec ratio cessantis morae est potissima, ut ex lectura decisionum.

Et tamen neque dictis casibus jure cautum est, necessariam esse formalem interpellationem judicialem & personalem, sed sufficit requisitio extrajudicialis, vel scientia aliis probata, ut in fortioribus terminis dictae primae decisionis coram *Gypso*, ubi fidejussor agebat de lucro, haberetur in alia decisione coram eodem post eundem *Zacch. de oblig. Cam. decis. 21.* ubi de probatione scientiae cum testibus singularibus, adminiculis, & verisimilitudinibus.

Tertius demum est praecisus casus noster, ubi scilicet principali debitore existente in mora statuta die debitum solvendi, creditor pulsat & urget fidejussorem, qui non habens pecuniam propriam, cum qua solveret, ad se liberandum a carceratione, vel aliis molestiis, renovat societatem officii cum eodem creditore, seu capit ab aliis ad societatem officii, seu ad cambium, vel aliud interesse pecuniam, directe & immediate solutam creditori, ita ut constet, moram principalis debitoris fuisse causam praecisam & immediatam damni, quod deinde fidejussor passus est in solvendo fructus seu interusuria; Et tunc absolvet falsum est, ad hujusmodi damni emendationem, seu restorationem, aliquam praecedentem interpellationem necessariam esse, dum in jure habemus, jura litteraria tribuentia facultatem fidejussori molestato, capiendi sub usuris, in dampnum debitoris pecunias creditori pulsanti solvendas, *l. si verè non remunerandi, § si mihi, § l. si mandato meo, § si fidejussor, ff. mandati, cum concord. de quibus Levat. de usur. quest. 98. num. 11. § seq. § quest. 75. num. 33. eadem Rota d. decis. coram Gypso 20. post Zacch. de oblig. num. 12. satis bene apud *Ualdum dec. 208. nu. 8.* quae est etiam impressa post *Zacch. de societ. dec. 60. post § Mangil. de subast. dec. 48. ubi num. 9.* respondetur ad dictam decisionem in *Rom. Cambiorum coram Gypso*, ex ea clara ratione, quod si fidejussori per principalem morosum rescindenda sunt omnia damna quomodocumque passa, etiam expensarum litium, ac dampnum sui exercitii impediti, & alia quaecumque, juxta textum clarum in *cap. 2. de fidejussor.* nulla ratio exigit, ut in hujusmodi interusuriis passis ex culpa debitoris non solventis in tempore, fidejussor damnificari debeat de proprio, ne ob officium amico praestitum, loco gratitudinis, dampnum & injuriam patiatur, *Cenc. d. quest. 75. num. 7. in princ.* Solumque *Cenc. post dict. num. 7. vers. nec etiam, ad. 9.* vertit, constare debere, quod fidejussor verè & immediate in istam causam pecuniam ad interesse acceperit, cum potuerit accipere in aliam ejus causam propriam, atque ad hunc effectum laudatur interpellatio cum protestatione, tanquam cautela, cum qua hujusmodi dubietas, seu incertitudo tollatur; sed ubi constat, moram debitoris fuisse causam praecisam & immediatam, tunc videtur casus extra controversiam, & de quo nemo dubitat, quia verè deficit occasio dubitandi.*

Verum

Verum quando hæc omnia deficerent, ita ut admittenda esset etiam in isto casu dicta propositio super interpellatione ita indigeste firmata, non tamen jure cautum est illam esse debere judicialem & personalem, sed sufficit scientia quomodocumque habita, etiam per præsumptiones & verisimilitudines probata, ut bene in *Pisauren. pecuniaria coram Orthob.* inter suas dec. 269. & clarius in ejus confirmatoria 14. Junii 1652. coram Celso inter suas dec. 152. ubi in §. necrefert, opimè advertitur, quod aliud est scientiam esse præsumptam, aliud autem scientiam veram probati præsumptionibus & conjecturis, ideoque in dictis decisionibus firmatur sufficere citationes executas contra procuratorem vel institutorem, ac etiam domi propter statutum disponens, quod citationes fieri possint domi.

In nostra verò facti specie videmur esse in terminis clarioribus, quam in allegatis decisionibus *Pisauren.* Tum quia ubi adest obligatio Cameralis, de stylo pro illius executione sufficiunt citationes domi, Tum etiam ob illarum pluralitatem, ob quam satis probabile est id devenisse ad ejus notitiam; Clarius verò ac evidenter ob obligationem uxoris cum decreto judicis aliusque solemnitatibus statutariis, ac stante lapsu temporis inter relaxationem mandati ad instantiam creditoris & contractuum, de quo agitur; dum enim ipse scivit non solvisse, atque a creditore molestias passus non est, omnino dicendum est scivisse solutionem factam per fidejussorem, potissimè in loco parvo, in quo etiam minuta negotia habent speciem notorii, & quilibet scit, quanta ova faciant galinæ cujusque, undè propterea hujusmodi scientia pro meo judicio habere videbatur de indubitabili.

Ponderando etiam, quod ut liquet ex secunda decisione coram Rojas inter suas dec. 88. num. 4. & seq. obligatio uxoris fuit per viam transactionis, quæ proinde supponit litem præcedentem, qualem probabiliter credendum est intercessisse, pura quia fidejussores exequi vellent bona viri, & uxor executioni se opponeret, ideoque dicta circumstantia videretur multum in proposito considerabilis, atque ita respondendum cenfui, incertamen est quid inde sequutum sit.

P A P I E N.

P E C U N I A R I A,

P R O

M A R C O A N T O N I O M E -

N O C H I O,

C U M

J O A N N E B A P T I S T A P E T R A -

G R A S S A.

Casus decisus per Rotam pro Petragrassa.

De transactione super usuris. An & quando attendatur in præjudicium ipsius transigentis; Et quid in præjudicium tertii, puta secundi creditoris opponentis creditori anteriori extinctionem debiti cum imputatione usurarum; Et aliqua de interesse damni emergentis.

S U M M A R I U M.

1. *Facti series.*
2. *Resolutio causa.*
3. *Usure dotales non debentur soluto matrimonio etiam si matrimonii reliqua supersint.*
4. *De requisitis interesse damni emergentis.*
5. *In materia usurarum non attenduntur confessiones partium.*
6. *Vbi usura cantant in unam causam, non possunt referri ad aliam.*
7. *Admittuntur in genere dictæ conclusiones, de quibus numeris præcedentibus.*
8. *Confessio ubi est adminiculata attenditur etiam in prohibitis confiteri, & in tertii præjudicium.*
9. *Transactio quando afficiat tertios jure proprio & independenter à transigente venientes, puta fideicommissarium, feudatarium & similes.*
10. *De transactione super usuris quando valeat & præjudicet etiam tertius, distinguitur.*
11. *De differentia inter remissionem, & transactionem in hac materia.*
12. *Quomodo in hac materia confessioni deferendum sit.*
13. *De conclusione de qua nu. 9. qua declaratur.*
14. *Subdeclaratio hujus declarationis.*
15. *Gesta cum debitore præjudicant ejus creditoribus vel fidejussoribus.*
16. *Quando dicatur transactio in bona fide.*
17. *Ad regulandam transactionem attendendum est tempus, & locus in quibus inita est.*
18. *Interpellatio pro interesse damni emergentis etiam præsumptiva seu adminiculativa sufficit.*

D I S C. XXXV.

Contracto matrimonio de anno 1633. inter Jacobum Franciscum Menochium, & Placidiam de Bencis cum dote per dictæ Placidia fratres constituta in libris 30. m. Imperialibus, tunc soluta in rata librarum 12. m. pro reliquis verò 18. m. dilata solutione ad sexennium, cum conventionione fructuum ad quinque pro centenario, Atque illinc ad biennium dissoluto matrimonio per mortem mulieris, superstitibus filiis, De anno 1641. cum narrativa quod dotantes pluries ac pluries à Menochio interpellati fuissent ad solutionem dicti residui, agnoscetes se fructuum seu interfuturorum debitores, illi dederunt in solutum quosdam effectus; De anno verò 1657. inter præfatas partes exorta fuerunt judiciales controversiæ, quoniam Menochio petenti dictum residuum dotis unà cum fructibus seu interfuturis usque tunc decursis & non solutis, opponebant dotantes de præfati debiti extinctione cum usuris post dissolutum matrimonium solutis de jure in sortem imputandis, Undè vigore statuti deventum est ad necessarium compromissum in duos Jurisconsultos, coram quibus per triennium causa disputata, ex eorum consilio, inter dictos dotantes ac Marcum Antonium Menochium præfati Jacobi Francisci interim defuncti hæredem deventum est ad transactionem, per quam creditor debitoribus remisit partem sortis redactæ ad libras 15. m. ac etiam remisit notabilem partem fructuum seu interfuturorum, quadam parte promissa, & pro quibus omnibus debitores in se accollarunt quemdam centum.